

Колесник Я.В., слухач 6 курсу  
підготовки здобувачів ступеня  
вищої освіти магістра за  
спеціальністю «Правознавство»  
факультету № 1 ННІ № 4 НАВС

## ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ПРОЦЕДУР ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ В НАЦІОНАЛЬНІЙ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Процедури проходження служби в Національній поліції України знаходять своє зовнішнє вираження у відповідному нормативно-правовому закріпленні, яке допомагає не тільки визначити обсяг обов'язків і прав працівника поліції, а й дає можливість встановити оптимальну систему забезпечення процедур прийняття на службу, службової кар'єри, атестації, стимулювання праці та притягнення до дисциплінарної відповідальності, звільнення зі служби в Національній поліції України тощо.

Загальноновизнаними є три рівні нормативно-правового регулювання: конституційний, законодавчий та підзаконний. Окрім того, для працівників поліції характерний ще й договірний рівень нормативно-правового регулювання основних засад проходження служби, адже відповідно до Положення про проходження служби рядовим та начальницьким складом органів внутрішніх справ [1], рядовий і молодший начальницький склад комплектується на договірних засадах особами чоловічої статі, які пройшли дійсну військову службу, іншими особами, які перебувають в запасі Збройних сил України (крім офіцерів запасу), а в необхідних випадках і жінками. Порядок і умови укладання договору визначаються Міністром внутрішніх справ України.

Перш за все слід відзначити, що Конституція - це основний закон держави, що приймається в особливому порядку, у якому регламентуються найважливіші з її точки зору

суспільні відносини у сфері організації і функціонування органів держави, державного устрою та правового статусу людини і громадянина [2, с. 195]. Зрозуміло, що Конституція безпосередньо не регулює порядок проходження служби поліцейськими. Однак поліція, згідно з Законом України «Про Національну поліцію» [3], є центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку, а в Конституції України закріплено загальні засади діяльності державних органів. Відповідно до конституційних засад, у правових нормах, що формуються в період переходу до демократії і ринкової економіки, повно і прямо повинно заборонятися лише те, що шкідливе в поведінці людей і в такий спосіб визнавати і захищати корисне та суспільно корисне [4, с. 33].

Незважаючи на те, що процедури проходження служби поліцейськими текстуально в Конституції України не відображені, вони ґрунтуються на більш загальних положеннях Основного Закону нашої держави, безпосередньо впливають з його суті та духу.

У юридичному значенні закон - це нормативно-правовий акт, прийнятий представницьким органом законодавчої влади чи шляхом безпосереднього волевиявлення народу (референдумом), що регулює найважливіші суспільні відносини і має найвищу юридичну силу в системі законодавства України. Розрізняють конституційні (органічні) закони і закони звичайні. Конституційні закони - особливі нормативно-правові акти в системі українського законодавства, які за політико-правовим змістом, предметом правового регулювання та юридичною силою посідають особливе місце після Конституції, органічно розвивають і продовжують її [5, с. 20]. Верховенство закону виявляється, перш за все, у суворій відповідності йому всіх інших нормативних актів.

Правове регулювання адміністративно-правових засад проходження служби здійснюється поліцейськими на підставі

Закону України «Про Національну поліцію» [3]. Відповідно до цього Закону відбувається реалізація практичного виконання правових норм, що закріплюють основні засади процедур проходження служби. Так, згідно із Законом України «Про Національну поліцію» діяльність поліції будується на принципах верховенства права, дотримання прав і свобод людини, поваги до особи, соціальної справедливості, відкритості та прозорості, політичної нейтральності; взаємодії з населенням на засадах партнерства; безперервності [3]. Зважаючи на те, що процедури проходження служби - це, так би мовити, внутрішня діяльність поліції, вони теж мають відбуватись на засадах верховенства права, дотримання прав і свобод людини, законності, відкритості та прозорості, політичної нейтральності, безперервності.

*Верховенство права.* Поліція у своїй діяльності керується принципом верховенства права, відповідно до якого людина, її права та свободи визнаються найвищими цінностями та визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Принцип верховенства права застосовується з урахуванням практики Європейського суду з прав людини [3].

*Дотримання прав і свобод людини.* Під час виконання своїх завдань поліція забезпечує дотримання прав і свобод людини, гарантованих Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і сприяє їх реалізації. Обмеження прав і свобод людини допускається виключно на підставах та в порядку, визначених Конституцією і законами України, за нагальної необхідності і в обсязі, необхідному для виконання завдань поліції.

*Законність.* Поліцейському заборонено виконувати злочинні чи явно незаконні розпорядження та накази. Накази, розпорядження та доручення вищих органів, керівників, посадових та службових осіб, службова, політична, економічна або інша доцільність не можуть бути підставою для порушення поліцейським Конституції та законів України

*Відкритість та прозорість.* Поліція забезпечує постійне інформування органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також громадськості про свою діяльність у сфері охорони та захисту прав і свобод людини, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку. Поліція забезпечує доступ до публічної інформації, володільцем якої вона є, у порядку та відповідно до вимог, визначених законом. Поліція може оприлюднювати (поширювати) інформацію з обмеженим доступом лише у випадках та в порядку, визначених законом.

*Політична нейтральність.* Поліція забезпечує захист прав та свобод людини незалежно від політичних переконань та партійної належності.

*Безперервність.* Поліція забезпечує безперервне та цілодобове виконання своїх завдань.

Таким чином, законність, відкритість, прозорість та політична нейтральність - це три основні принципи, відповідно до яких повинні здійснюватися процедури проходження служби поліцейськими.

Наразі процедури проходження служби особами рядового та начальницького складу знайшли своє закріплення саме в підзаконних нормативно-правових актах, зокрема в Положенні про проходження служби особами рядового та начальницького складу ОВС, яке було затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 29 липня 1991 р. № 114 [1].

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» на службу до поліції приймаються на контрактній основі громадяни, здатні за своїми особистими, діловими і моральними якостями, освітнім рівнем, фізичною підготовкою і станом здоров'я виконувати покладені на поліцію завдання. Контракт про проходження служби в поліції - це письмовий договір, що укладається між громадянином України та державою, від імені якої виступає поліція, для визначення правових відносин між сторонами (ст. 63). Прийняття на службу до структурних підрозділів Національної поліції здійснюється,

як правило, у порядку укладання безпосередньої угоди між начальником відповідного органу або уповноваженим ним органом і громадянином, який поступає на службу. Контракт є підставою для видання наказу про прийняття особи на службу в поліції та/або призначення її на відповідну посаду [3].

Отже, за рівнем правового регулювання процедури проходження служби в Національній поліції України можна класифікувати на: конституційні, законодавчі, підзаконні та договірні.

Виходячи з вищевикладеного, процедури проходження служби в Національній поліції України пропонуємо визначити як урегульовані законодавчими та підзаконними актами, а також договорами (контрактами), логічно об'єднані та послідовні етапи (стадії) державно-службової діяльності поліцейських.

#### Список використаних джерел

1. Про затвердження Положення про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ : постанова Кабінету Міністрів України від 29 липня 1991 р. № 114 (зі змінами від 28.10.2015 № 885)

2. Петришин О. В. Теорія держави і права : підручник /

О. В. Петришин, С. П. Погребняк ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». - Х. : Право, 2014. - 366 с.

3. Про Національну поліцію : Закон України від 02 липня 2015 р. № 580-УШ.

4. Селіванов В.М. Приватноправові засади концепції державної політики захисту прав і свобод людини в Україні / В. М. Селіванов // Право України. - 1997. - № 9. - С. 33-37.

5. Годованець В. Ф. Конституційне право України : конспект лекцій / В. Ф. Годованець. - 2-ге вид., стереотип / В.Ф. Годованець. - К. : МАУП, 2014. - 216 с.